

# Zalán Tibor: Földfogyatkozás

„Nem tévedhetek” — fogalmazza meg Zalán Tibor saját költésének egyik alaptörvényét. Akire „a szó látáskínja szakadt”, aligha viszonyulhat tisztességesebben önmagához, önmaga tárgyához (a vershez), különösen akkor, ha e viszonyt az emberi valamint az emberre vonatkozó létezés keretéig tágitja, és azon belül vállalja („Költő vagyok, kiből a világ kell nyerjen távlatot”). — Zalán első kötete — adott emberi-költői történekek felszíne mögött — e vállalás etikai stádiumának a leírása. „Két-tornyú Abony soktornyú bánat / küldött a dallal / érjem el hazámat” — íme a kiindulóhelyzet: szándékban (programban) egy egész költészetet átfogó tartomány kezdő- és végpontjának kijelölése. De Zalán ebben a stádiumban az „otthonlanság délköré”-hez érkezik, s a Földfogyatkozás legtöbb verse az ezt környező tájat térképezi föl. Hogy a költő behatárolhassa a szubjektum önmagával azonos létezésének terét és idejét, az „otthonlanság délköré”-ről két irányba mozdul: (egyik) az „abba a tájba” visszavezető út; (a másik) „Európa elhagyása”, azaz: út, amely egy másabb Európába visz. Az első törekvést a gyermekkor, szülőföld utáni nosztalgia táplálja (ha hiszünk a valóságos fűszövegnek, akkor csak ez adhat „lehetőséget megérteni a valóságot” — de; nem hiszünk!). A férfikorba érkezvén a gyermekkor biztos (tisztá, pozitív) értékrendjének visszaállítására idezi elő ezt a nosztalgiát, s a gyermekkor így lesz egyben a Zaláni mítoszteremtő-kísérlet előidézője is (A téglagyári tő! Éjszaka, amikor eljöttek; Nagyapám). A kötet szép szerkezeti megoldása, hogy e mítosz-kialakulással párhuzamosan egy tágra értelmezett Krisztus-mítoszsal pedig leszámol a költő (Heródes-Idő). A másik törekvést ugyancsak a jelen értékrend-hiány hozza létre — „Európa elhagyása” egy más, érvényes értékrend

megtalálását célozza. Az „Utazás a fájdalom gépein” ennek a gondolati útnak a nagyverse. — Lényegében e második törekvéstől nő ki, ugyanakkor az elsőt is magában foglalja az, amelyik egy itt és most érvényes értékrend megalkotásához, ezzel együtt nagy költészethez vezet. Főként a Portyázó Fagyok-ról van szó, amely a küldetéses vállalás morálisan differenciált programját adja, s mint ilyen, költőjét elindítja azon az úton, amelynek célját egy másik versben így fogalmazza meg: „rakd a galaktikákat boldogabb rendbe.”

A Földfogyatkozás bizonyítja, amit ugyan a folyóiratbeli, s lapunk hasábjain való közlések alapján is tudhattunk, hogy Zalán Tibor a hetvenes évek közepe induló „nemzedék” kiemelkedően legerősebb költője. Képei pontosak, tiszták, a szó asszociációs mezejét jelentősen kitágítják. Költészetében az egyre erősödő neo-avantgarde törekvések is érvényes formát kapnak, verseinek biztos kezelésszerű, sodró ritmusa szintén alapos mesterségbeli tudásról tanúskodik. — Kötete szép versek sorát tartalmazza, s ha néhányat a már említettek közül is kiemelünk, önzöek vagyunk (de legyünk): A Készülődés órái; Eltérített szerelmesvers; Danton pohara; Piros szélben zengő havak; Hajamat szeretted; A Kormos fekhelyei; Allkapcsaim között; Az otthonlanság délkörét.

Kritikai megjegyzésünk csupán annyi: ha valami veszélyeztetheti Zalán költészetének érvényességét, akkor talán éppen a szépségben való tobzódás. Amíg a szép képek külön-külön s együtt is erős gondolati tartományok, magáért a gondolatért szépek és nem a szépségért — mindaddig érvényesek. Mert Zalánnak nemcsak verseket vagy jó verseket kell írnia, de költészetet, mint ahogy mindenkinek, aki költő.

BELÁNYI GYÖRGY

## Szavalóverseny a JATE-n

A József Attila Tudományegyetem szavalóversenyét hirdeti nevadója, József Attila születésének 75. évfordulója tiszteletére.

Minden költészetszerető és magában tehetséget érző JATE-s hallgató jelentkezhet február 16-ig a kari KISZ-alapszervezetek kultúrfelelőseinél. A részvétel feltétele egy önállóan választott vers, bármilyen szerzőtől, és egy kötelezően választott József Attila vers („Elégia” vagy „Íme, hát meglettem hazámat”). A szavalóverseny döntőjére az egyetem Rerrich Béla téri Béke épületének nagy előadótermében kerül sor március 6-án 16 órakor.

Díjazásban részesülnek a kari első helyezettek, valamint az egyetemi szintű első három helyezetti. Az egyetem legjobbnak ítélt szavalója részt vehet majd a tavaszi Egyetemi és főiskolai kulturális napok versenyprogramjában.

## Koncert — gyerekeknek

A nemzetközi gyermekévkalkalmából a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Ének-Zene-tan-székének oktatói hangversenyt adtak az 1. és 2. sz. gyakorló általános iskola tanulóinak.

Az Ifjúsági Házban és a MÁV Művelődési otthonban 1979. december 21-én megrendezett koncert műsorában Kodály, Ránki, Bartók, Szokolay, Debussy és Muszorgszkij művek szerepeltek, melyeket Bárdi Sándor, Dombiné Kemény Erzsébet, Lázárné Matusovits Edit, Mészáros Emma, Monoki Lajos, Szabadyé Békési Magdolna és Szabó Orsolya adtak elő.

A megvásárolt jegyek bevételét a két iskola úttörőcsapata a Vöröskereszt útján a nemzetközi gyermek alapra fizeti be.

## FELHÍVÁS!

A JATE klub stúdiója az elmúlt évben több értékes technikai felszereléssel gyarapodott. A klub vezetősége ezért úgy döntött, hogy februártól beindítja a klubrádiót.

Kéri azokat a hallgatókat, akik kedvet éreznek a rádiósújságírás iránt, jelentkezzenek szerkesztőknek, riportternek illetve a technikai apparátusba.

A JATE klub vezetősége

## Közművelődési gyakorlat

A Közművelődési Speciál Kollegiumon résztvevő egyetemi és főiskolai hallgatók február hónapban tíz napos közművelődési gyakorlaton vesznek részt Bács-Békés-, Baranya- és Csongrád megyében. A JATE-ról 56, a Tanárképző Főiskoláról 20, a SZÉF-ről 10, a SZOTE-ről 11, a Kecskeméti Kertészeti főiskoláról 12, a Gépipari és Automatizálási Főiskoláról 10 hallgató indul el február 11-én a négy megye kisközségeibe.

## A Medicus Színpad felhívása!

A Szegedi Orvostudományi Egyetem színjátszó csoportjának — A Medicus Színpadnak — vezetősége amatőr színjátszókat keres. Kéri azokat, akik kedvet és tehetséget éreznek magukban a színjátszáshoz, jelentkezzenek próbafelvételre: február 14-én 20 órakor a SZOTE klubban (Apáthy kollégium pincéje).

Herbst Zoltán

## Absztrahálódás

míg a létből kézben tudsz tartani legalább egy maroknyit remélheted, hogy lesz kinek adni magadból a címzett leginkább az emberiség lenne de Krisztus óta nem találtak elfogadható módszert — marad hát a kétszemélyes megváltódás feltétele (és hátránya): a másik fél maximális aktivitására is szükség van recept:

a legfontosabb, hogy lássanak oldd fel magad szemének vizében (fontos, hogy tiszta legyen) és terülj szét a recehártján estenként változó idő elteltével visszanyerheted eredeti alakod az elért hatást fülbe-sugárzott szó-dózisokkal már könnyű szinten tartani

Hévizi Ottó:

## Békétlen ikon

És megágyaz magában az ágy Egy nőalak sötét ikon Gerinced vállad — hiánykereszt Szivacsot nyújt a fájdalom

Alku ez Kis könnymaszat és patkánymerget kap az emlék Im a dárda — Aszályod belül: homlokomba-égetett kép

Szűz lepedő simítva Vászonn Mintha tested rajzolná meg Marad a szomjúság s a dárda békétlen Békétlen Amen



Zalán Tibor:

## Portyázó Fagyok

Kifordítom árnyékomat belőletek magam akartok maradni — nos fölösleges a templomcsiszoló mise Szélverő csontok visszhangja zümmög létem a Semmi keríti be Menetelő kékszemű szarkalábak danolnak — történelmetlen hadsereg Eredj Gerinced ránduló fjáról torkukba nyilaid hiába pergeted Győz aki asszonyokba alászáll míg török az éjszakát tarajos holdak Győz akivel kocsmaasztalnál isznak és énekelnek a halottak „Győzd... ha ugyan...”

Győzheted! guruljon ölekre leütött fejed mutasd föl Magad húzd a karóra lányoknak círóka véresre-maróka hej bolond Körmenet szeretők szoknyája hegyezi körmömet Kéttornyú Abony soktornyú bánat küldött a dallal / érjem el hazámat Apám a vőfély bort inna igazán életét görgeti kubikos taligán hogy néz hogy félt hívna vissza KI A TISZA VIZET ISSZA — ki a tiszta vizét issza...:

Kiforgatom árnyékomat belőletek veletek akarok maradni — hát fölösleges a templomcsiszoló mise Menetelnek kékszemű szarkalábak bőven kölykedett belőlük a század rozsdálló láncokat nyakraktereket meg sírkereszteket meg horogkereszteket meg csütörtök után sohase pénteket élők szemére súlyos részpeneket kölykedett valamint szélverő csontokat kiárukt koponyát hiányzó combokat Most üvöltö az hogy a borkodon kifer szikrázik benned nem füstöl a vér Verne bár Isten kiséb szerelemmel fogaim közé cukrot hogy nevetni miféle irgalom hazát így szerezni milyen irgalmatlan hazatlannak lenni

Kiforgatom árnyékomat belőletek lelkem havasain portyáznak a Fagyok ordas magányosak falkákba verődve főfalnak előlem minden csillagot Mi lesz ha kiűznek ez legutolsó tájból hol lesz menedékem — elfogyok mint a népdal urasodó szájról Fekhetnek a sinnek — deszkák odvasába ez lesz ez vagyok NEM ÁLLOK SEMLEGES ZÁSOLÓK SZELEBE vállalom sorsod — ha vesztés is magam indulok mezítláb elébe

Zalán Tibor

## Tengerparti töredék

hirtelen visszahúzódik a tenger mint a gödrökben rekedt halak lényesen rugalmasan földobódik a sok lebegő uszonyú remült pillanat nyomot hagy az iszapon a riadalom a szomszéd meredeken lezuhanó sziklafalra freskót mázol vad színekkel az unalom valaki most tintával fröcsköli le a napot az isten sokdiontriás szemüvevét a messzeségben felbukkan az él intím kombinétekben most van időd merülj gyöngyökért gyöngyhalász

## Collegium Artium februári programja

Képzőművészeti szekelő:

Február 12.: Építészet, képzőművészet, városkép címmel Borvendég Béla főmérnök, műszaki igazgatóhelyettes és Vinkler László festőművész, főiskolai tanár tart előadást.

Február 19.: A világ a ma építészetiében — előadó: dr. Vámosy Ferenc egyetemi tanár.

Február 26.: Áramlatok a mai magyar építészetben — előadó: dr. Bonta János, az építészettörténeti és elméleti intézet igazgatója.

Az előadások helye és ideje: Béke épület, 20 óra.

Collégium Politechnikum:

Február 18.: Szeged fejlesztésének terve az ezredfordulóra. Az előadás helye és ideje: Herman Kollégium, 20 óra.

Filmesztétikai kör:

Február 9. és 16.: A bemutatásra kerülő filmek és Film-tudományi Intézet filmarchívumából kölcsönzik.

Filmvetítés helye és ideje: Auditorium Maximum 14,30 óra.

## Klub-előzetes

JATE KLUB:

Február 6—18-ig: Tettamanti Béla grafikus, karikatúrista kiállítása.

Február 9, 17 és 21 óra: Mrozek: Emigránsok (az Egyetemi Színpad előadása).

19 óra: JAZZ-ZZAJ — Vukán György és együttese

21 óra: Rocky (amerikai film).

Február 11, 20 óra: P. Mobil koncert.

Február 12, 19 óra: Gyöprugi — táncház.

19,30 óra: Szexológia — Ea.: Korányi Tamás

Február 13, 19 óra: Pszichológiai kör — Ea.: dr. Garai László. 21 óra: Bemutató előtt: Skalpvasdások (amerikai film, rend.: S. Pollack.)

Február 14, 20 óra: Komolyzenei klub (Vendégek: Pál Tamás Liszt-díjas, a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója és Gregor József érdemes művész.)

Február 15, 19 óra: Disco — d. j. Bene Gábor

Február 16, 19,30 óra: Beckett: Végjáték (a BME Pantomin és mozgásszínház előadása).

21 óra: Pokoli torony (amerikai film)

Február 18, 20 óra: Sportklub — Bene Ferenc hetvenötzörös, válogatott labdarúgóval beszélget Riskó Géza sportújságíró

Február 19, 20 óra: Politikai klub — a beszélgetést Alaxa Tamás, a Magyarország c. hetilap munkatársa vezeti.

Február 20, 19 óra: Történeti kör: A magyarországi cigánykérdés (Ea.: Csalog Zsolt író és szociológus).

21 óra: Bemutató előtt: Élve vagy halva (rendezte Rényi Tamás).

Február 21, 20 óra: Kocka u. 13. — Nagy Bandó András humorista-műsora.)

Február 22, 19 óra: Disco — d. j.: Tóth András

Február 23, 18 óra: Gyöprugi — táncház (Vendégek: a debreceni Délibáb együttes és a szabadkai együttes néptánc-csoportja.)